הִלְכוֹת תַּעֲנִית סִימָן תקעב תקעג תקעד

שֶׁבִּקְּשׁוּ לִגְזֹר תַּעֲנִית שֵׁנִי וַחֲמִישִׁי וְשֵׁנִי וּפָגַע בַּתַּעֲנִית ט״ו בִּשְׁבָט, הַתַּעֲנִית נִדְחֵה לְשַׁבָּת הַבָּאָה כְּדֵי שֶׁלֹּא יִגְזְרוּ תַּעֲנִית בְּט״ו בִּשְׁבָט שֶׁהוּא רֹאשׁ הַשָּׁנָה לָאִילָנוֹת. הַגָּהָה: מִיהוּ אִם הִתְחִילוּ לְהִתְעַנּוֹת אֵין מַפְסִיקִין, כְּמוֹ בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ וְחֹל הַמּוֹעֵד (בית יוסף):

תקעג שֶׁבָּטְלָה מִגִּלַּת תַּעֲנִית. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א מסקנת הגמרא ראש השנה י״ט (ע״ב). ב ברייתא תענית י״ז (ע״ב).

א א[הִלְכָתָא בָּטְלָה (א) מְגִלַּת תַּעֲנִית, וְכָל הַיָּמִים הַכְּתוּבִים בָּהּ (ב) מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם וְכָל שֶׁכֵּן לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם, (ג) חוּץ מֵחֲנֻכָּה וּפוּרִים שֶׁאָסוּר לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם בְּעַצְמָם, (ד) אֲבָל לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם מֻתָּר. ב[וְכֵן שַׁבָּתוֹת (ה) וְיָמִים טוֹבִים וְרָאשֵׁי חֳדָשִׁים מֻתָּרִים לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם. הַגָּהָה: מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ נְשׁוּאִין (ו) בַּחֲנֻכָּה אֵין לוֹ לְהִתְעַנּוֹת, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ נְשׁוּאִין (ז) [א] בְּנִיסָן (ח) בְּיוֹם חֻפָּתוֹ, (ט) אֲפִלּוּ (ג) בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ נִיסָן, מִפְּנֵי שֶׁהוּא אֶחָד מִן הַיָּמִים שֶׁמִּתְעַנִּים בָּהֶם, כְּדִלְקַמָּן סוֹף סִימָן תק״פ (ס״ג) (הגהות מנהגים (מנהגי בין יו״כ לסוכות הגהה קפג) וליקוטי מהר״ש):

תקעד שֶׁנּוֹתְנִין בַּתַּעֲנִית חֲמֹרֵי הַמָּקוֹם שֶׁיָּצָא וְשֶׁהָלַךְ לְשָׁם. וּבוֹ ה׳ סְעִיפִים:

א ברייתא תענית י״ז (ע״ב). ב שם בברייתא.

א א[הַהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁמִּתְעַנִּין לְמָקוֹם שֶׁאֵין מִתְעַנִּין וְדַעְתּוֹ לַחֲזֹר, צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת כָּל תַּעֲנִיּוֹת (ג) (א) שֶׁקִּבְּלוּ עֲלֵיהֶם: **ב** ב[הַהוֹלֵךְ מִמָּקוֹם שֶׁאֵין מִתְעַנִּין לְמָקוֹם שֶׁמִּתְעַנִּים, (ב) יִתְעַנֶּה עִמָּהֶם

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

א [א] **בְּנִיסָן.** עַיִן בְּאֵר הֵיטֵב (סק״א). וְעַיִן בְּמָגֵן אַבְרָהָם (הקדמה) דְּאַב הַמַּקְבֵּל קְדוּשֵׁי בְּתוֹ צָרִיךְ לְהִתְעַנּוֹת וְהַקְּטַנָּה לֹא תִּתְעַנֶּה (וּמַה שֶּׁנִּרְשָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם רַמ״א הוּא טָעוּת סוֹפֵר וְצָרִיךְ לוֹמַר רמ״מ וְהֵיא רִאשֵׁי תֵּבוֹת ר׳ מֹשֶׁה מִינְץ). וְעַיִן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) דַּאֲפִלּוּ אִלְּמָן וְאַלְמָנָה מִתְעַנִּים, וְאַף לְהַשְׁעָם דְּמוֹחֲלִים עֲוֹנוֹתֵיהֶם, דְּהָא נִדְרֵשׁ בְּמִדְרָשׁ (כ״ר סז יג) בְּפָסוּק (כה ט) וַיִּזְקֹף אֶת מַחֲלַת׳ כו׳ וְשָׁם כָּתַב ׳עַל נְשָׁיו׳ כו׳. וְעַיִן בְּפֶרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה לְעִנְיַן יָמִים שֶׁאֵין מִתְעַנִּים, וְעַיִן בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ס״א בְּבֵית שְׁמוּאֵל סָעִיף קָטָן ו׳ דְּאַף בְּיָמִים שֶׁאֵין מִתְעַנִּים צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יֶהֱא רוֹדֵף אַחַר מוֹתְרוֹת מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה:

בְּאֵר הֵיטֵב

נִתְכַּוֵּן לֶאֱכֹל בָּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְלֹא בִּסְעוּדַת מִצְוָה, אֲבָל יָחִיד שֶׁקִּבֵּל עָלָיו, חָל עָלָיו, דְּאֵין מְחַיְּבִין לֶאֱכֹל בָּשָׂר אֲפִלּוּ בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, עַיֵּן שָׁם:

א (ג) **בְּנִיסָן.** וְהוּא הַדִּין לי״ג בְּעָמֶר וּמֵרֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן עַד שְׁבוּעוֹת וּבְיָמִים שֶׁבֵּין יוֹם הַכִּפּוּרִים לְסֻכּוֹת, אֲבָל בְּאִסְרוּ חַג וּבְט״ו בְּאָב וּבְט״ו בִּשְׁבָט אֵינוֹ מִתְעַנֶּה כֵּיוָן שֶׁמְּזֻכָּר בְּגִמָּרָא. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) עַיֵּן שָׁם: (ג) **בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ.** פֵּרוּשׁ אַף עַל פִּי שֶׁאָסוּר מִדִּינָא לְהִתְעַנּוֹת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ, אַף עַל פִּי כֵן יֵשׁ לְחַתֵּן לְהִתְעַנּוֹת בְּרֹאשׁ חֹדֶשׁ זֶה מִפְּנֵי וְכוּ׳. וְכָתַב הַבַּ״ח (ס״א), וּלְפִי זֶה אַף בְּכ״ח בְּכִסְלֵו שֶׁהוּא גַּם כֵּן אֶחָד מִיָּמִים שֶׁמִּתְעַנִּים בָּהֶם גַּם כֵּן מִתְעַנֶּה בּוֹ בְּיוֹם חֻפָּתוֹ. וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) כָּתַב, מֵאַחַר דְּיֵשׁ חִלּוּפֵי גִּרְסָאוֹת, לְפִיכָךְ לֹא יִתְעַנֶּה בְּכ״ח בְּכִסְלֵו. וְנִרְאֶה לִי שֶׁאֵין צָרִיךְ לְמֵיתַב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹ, דְּהָא בִּרְשׁוּת קָא עָבִיד. מָגֵן אַבְרָהָם עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ס״א סָעִיף קָטָן ה׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם טַעַם תַּעֲנִית הַחָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ:

א (ג) **שֶׁקִּבְּלוּ.** אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹא קִבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית אֶלָּא בְּנֵי עִירוֹ קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם. וְאִם קִבֵּל עָלָיו בִּשְׁאָר דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר, מִתְעַנֶּה וּמַשְׁלִים מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּכָל יוֹם שֶׁנִּי עַד רֹאשׁ הַשָּׁנָה, וְחָל חֲמִשָּׁה עָשָׂר בְּאָב בְּיוֹם שֵׁנִי וְלֹא רָצָה לֶאֱכֹל בָּשָׂר, אֲבָל בְּעֶרֶב יוֹם הַכִּפּוּרִים וּבְסְעוּדַת מִצְוָה כְּגוֹן פְּדְיוֹן הַבֵּן מֻתָּר בִּבְשָׂר וְיַיִן. וּמֵסִיק הַמָּגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) דְּדַוְקָא הָתָם שֶׁהוּא גָּזַר וְכֻלָּם הָיוּ סוֹמְכִין עָלָיו בְּכַוָּנָתוֹ תָּלְיָא מִלְּתָא, שֶׁלֹּא נִתְפַּזֵּז לֶאֱסֹר בְּעֶרֶב יוֹם כִּפּוּר וְלֹא בִּסְעוּדַת מִצְוָה, אֲבָל יָחִיד שֶׁקִּבֵּל עָלָיו חָל עָלָיו, דְּאֵין מְחַיְּבִין לֶאֱכֹל בָּשָׂר בְּשַׁבָּת וְיוֹם טוֹב, עַיֵּן שָׁם:

א (א) **מְגִלַּת תַּעֲנִית.** שָׁם כָּתוּב כַּמָּה יָמִים בַּשָּׁנָה שֶׁנַּעֲשׂוּ בָהֶם נִסִּים לַאֲבוֹתֵינוּ וַעֲשָׂאוּם חֲכָמִים כְּיוֹם טוֹב שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם, וְגַם לִפְנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם אָסְרוּ בָּהֶם לְהִתְעַנּוֹת: (ב) **מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם.** מִפְּנֵי שֶׁבַּעֲוֹנוֹתֵינוּ אֵרְעוּ בָּהֶם הָרְבֵּה מְאֹרָעוֹת וּבְטָלוּם [לְבוּשׁ (ס״א)]: (ג) **חוּץ מֵחֲנֻכָּה וּפוּרִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁהֵם גַּם כֵּן מֵהַיָּמִים הַכְּתוּבִים בְּמִגִּלַּת תַּעֲנִית, וּמִפְּנֵי הַנִּסִּים הַגְּדוֹלִים הַמְפֹרָסָמִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהֶם נִשְׁאֲרוּ בְּחֻזְקָתָם: (ד) **אֲבָל לִפְנֵיהֶם וְכוּ׳.** דִּלְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם לֹא חֲמִירֵי מִשְׁאָר יָמִים הַכְּתוּבִים שָׁם: (ה) **וְיָמִים טוֹבִים וְכוּ׳.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תצ״ד סָעִיף ג׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ו׳: (ו) **בַּחֲנֻכָּה.** וְכָל שֶׁכֵּן בְּפוּרִים דְּהוּא יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרצ״ו סָעִיף ח׳ וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) שָׁם: (ז) **בְּנִיסָן מִתְעַנֶּה.** דְּמַה שֶּׁזְּהִירִין שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת בְּנִיסָן אֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָג [בַּ״ח (ס״א)]. וּלְפִי זֶה הוּא הַדִּין לַ״ג בָּעֹמֶר וְהַיָּמִים שֶׁמֵּרֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן עַד שְׁבוּעוֹת וְהַיָּמִים שֶׁבֵּין יוֹם הַכִּפּוּרִים לְסֻכּוֹת, אֲבָל בְּאִסְרוּ חַג וּבְט״ו בְּאָב וּבְט״ו בִּשְׁבָט אֵינוֹ מִתְעַנֶּה כֵּיוָן שֶׁמְּזֻכָּר בְּגִמָּרָא. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) עַיֵּן שָׁם: (ח) **בְּיוֹם חֻפָּתוֹ.** וְלֹא הַמְּקַבֵּל קְדוּשֵׁי בְּתוֹ וְהַקְּטַנָּה לֹא תִּתְעַנֶּה (וּמַה שֶּׁנִּרְשָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם רַמ״א הוּא טָעוּת סוֹפֵר וְצָרִיךְ לוֹמַר רמ״מ וְהֵיא רִאשֵׁי תֵּבוֹת ר׳ מֹשֶׁה מִינְץ). וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) דַּאֲפִלּוּ אִלְּמָן וְאַלְמָנָה מִתְעַנִּים, וְאַף לְהַשְׁעָם דְּמוֹחֲלִים עֲוֹנוֹתֵיהֶם, דְּהָא נִדְרֵשׁ בְּמִדְרָשׁ (כ״ר סז יג) בְּפָסוּק (כה ט) וַיִּזְקֹף אֶת מַחֲלַת׳ כו׳ וְשָׁם כָּתַב ׳עַל נְשָׁיו׳ כו׳. וְעַיֵּן בְּפֶרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה לְעִנְיַן יָמִים שֶׁאֵין מִתְעַנִּים, וְעַיֵּן בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ס״א בְּבֵית שְׁמוּאֵל סָעִיף קָטָן ו׳ דְּאַף בְּיָמִים שֶׁאֵין מִתְעַנִּים צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יֶהֱא רוֹדֵף אַחַר מוֹתְרוֹת מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה:

(ט) **שֶׁשָּׁם נִתְעַנּוּ בָּהֶם גַּם כֵּן מִתְעַנֶּה בּוֹ בְּיוֹם חֻפָּתוֹ.** וּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה) כָּתַב, מֵאַחַר דְּיֵשׁ חִלּוּפֵי גִּרְסָאוֹת, לְפִיכָךְ לֹא יִתְעַנֶּה בְּכ״ח בְּכִסְלֵו. וְנִרְאֶה לִי שֶׁאֵין צָרִיךְ לְמֵיתַב תַּעֲנִית לְתַעֲנִיתוֹ, דְּהָא בִּרְשׁוּת קָא עָבִיד. מָגֵן אַבְרָהָם עַיֵּן שָׁם. וְעַיֵּן בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ס״א סָעִיף קָטָן ה׳ מַה שֶּׁכָּתַבְתִּי שָׁם טַעַם תַּעֲנִית הַחָתָן בְּיוֹם חֻפָּתוֹ:

א (ג) **שֶׁקִּבְּלוּ.** אַף עַל פִּי שֶׁהוּא לֹא קִבֵּל עָלָיו הַתַּעֲנִית אֶלָּא בְּנֵי עִירוֹ קִבְּלוּ עֲלֵיהֶם. וְאִם קִבֵּל עָלָיו דַּעְתּוֹ לַחֲזֹר, מִתְעַנֶּה וּמַשְׁלִים מִשּׁוּם דְּצָרִיךְ

שַׁעַר הַצִּיּוּן

א (ב) **מֻתָּר לְהִתְעַנּוֹת בָּהֶם.** מִפְּנֵי שֶׁזְּמַנּוּ אֵרְעוּ בָּהֶם הָרְבֵּה מְאֹרָעוֹת וּבְטָלוּם [לְבוּשׁ (ס״א)]: (ג) **חוּץ מֵחֲנֻכָּה וּפוּרִים.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, שֶׁהֵם גַּם כֵּן מֵהַיָּמִים הַכְּתוּבִים בְּמִגִּלַּת תַּעֲנִית, וּמִפְּנֵי הַנִּסִּים הַגְּדוֹלִים הַמְפֹרָסָמִים שֶׁנַּעֲשׂוּ בָּהֶם נִשְׁאֲרוּ בְּחֻזְקָתָם: (ד) **אֲבָל לִפְנֵיהֶם וְכוּ׳.** דִּלְפָנֵיהֶם וּלְאַחֲרֵיהֶם לֹא חֲמִירֵי מִשְׁאָר יָמִים הַכְּתוּבִים שָׁם: (ה) **וְיָמִים טוֹבִים וְכוּ׳.** עַיֵּן לְעֵיל בְּסִימָן תצ״ד סָעִיף ג׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה סָעִיף קָטָן ו׳: (ו) **בַּחֲנֻכָּה.** וְכָל שֶׁכֵּן בְּפוּרִים דְּהוּא יוֹם מִשְׁתֶּה וְשִׂמְחָה. וְעַיֵּן לְקַמָּן סִימָן תרצ״ו סָעִיף ח׳ וּבְמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יח) שָׁם: (ז) **בְּנִיסָן מִתְעַנֶּה.** דְּמַה שֶּׁזְּהִירִין שֶׁלֹּא לְהִתְעַנּוֹת בְּנִיסָן אֵינוֹ אֶלָּא מִנְהָג [בַּ״ח (ס״א)]. וּלְפִי זֶה הוּא הַדִּין לַ״ג בָּעֹמֶר וְהַיָּמִים שֶׁמֵּרֹאשׁ חֹדֶשׁ סִיוָן עַד שְׁבוּעוֹת וְהַיָּמִים שֶׁבֵּין יוֹם הַכִּפּוּרִים לְסֻכּוֹת, אֲבָל בְּאִסְרוּ חַג וּבְט״ו בְּאָב וּבְט״ו בִּשְׁבָט אֵינוֹ מִתְעַנֶּה כֵּיוָן שֶׁמְּזֻכָּר בְּגִמָּרָא. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א) עַיֵּן שָׁם: (ח) **בְּיוֹם חֻפָּתוֹ.** וְלֹא הַמְּקַבֵּל קְדוּשֵׁי בְּתוֹ וְהַקְּטַנָּה לֹא תִּתְעַנֶּה (וּמַה שֶּׁנִּרְשָׁם בְּמָגֵן אַבְרָהָם רַמ״א הוּא טָעוּת סוֹפֵר וְצָרִיךְ לוֹמַר רמ״מ וְהֵיא רִאשֵׁי תֵּבוֹת ר׳ מֹשֶׁה מִינְץ). וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) דַּאֲפִלּוּ אִלְּמָן וְאַלְמָנָה מִתְעַנִּים, וְאַף לְהַשְׁעָם דְּמוֹחֲלִים עֲוֹנוֹתֵיהֶם, דְּהָא נִדְרֵשׁ בְּמִדְרָשׁ (כ״ר סז יג) בְּפָסוּק (כה ט) וַיִּזְקֹף אֶת מַחֲלַת׳ כו׳ וְשָׁם כָּתַב ׳עַל נְשָׁיו׳ כו׳. וְעַיֵּן בְּפֶרִי מְגַדִּים (א״א סק״א) מַה שֶּׁכָּתַב בָּזֶה לְעִנְיַן יָמִים שֶׁאֵין מִתְעַנִּים, וְעַיֵּן בְּאֶבֶן הָעֵזֶר סִימָן ס״א בְּבֵית שְׁמוּאֵל סָעִיף קָטָן ו׳ דְּאַף בְּיָמִים שֶׁאֵין מִתְעַנִּים צָרִיךְ לְזָהֵר שֶׁלֹּא יֶהֱא רוֹדֵף אַחַר מוֹתְרוֹת מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה:

א (ד) **אֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ג) בְּשֵׁם נַחֲלַת שִׁבְעָה (סי׳ יב מחודשים ס״ק טו): (ה) **אֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ג): (ו) **שֶׁאֲרֵי אַחֲרוֹנִים** (סק״ב) וּשְׁאֲרֵי אַחֲרוֹנִים: (ז) **מָגֵן אַבְרָהָם** (הקדמה) וְעַיֵּן שָׁם: (ח) **אֲבָל בְּשָׁאר רֹאשׁ חֹדֶשׁ אֵין לְהִתְעַנּוֹת. וְכָתְבוּ הָאַחֲרוֹנִים דְּאַף בְּיָמִים שֶׁאֵין מִתְעַנִּים צָרִיךְ לִיזָּהֵר שֶׁלֹּא יֶהֱא רוֹדֵף אַחַר מוֹתְרוֹת מַאֲכָל וּמִשְׁתֶּה:** (ט) שָׁם:

א (ב) **בְּנִיסָן.** מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): (ג) **ט״ז** (סק״א) וְאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ג): (ד) **אֵלִיָּה רַבָּה** (סק״ג): (ה) **פְּרִי מְגַדִּים** (משז״ט סק״א): **ב** (ז) **וְכָל זֶה אִם מָצֵי מִצְעַר נַפְשֵׁיהּ, אֲבָל בְּאָדָם חָלוּשׁ יֵשׁ לְהִסְתַּפֵּק בָּזֶה, וּמִיהוּ בְּמַרְהִיטָא בְּרוּדֵאי לֹא** [פְּרִי מְגַדִּים (משז״ט סק״א)]:

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah